BASKETBOL HAKEMLERİNİN POZİTİF PSİKOLOJİK DURUMLARININ VE TEMEL PSİKOLOJİK İHTİYAÇLARININ BELİRLENMESİ ⁽¹⁾**DETERMINING POSITIVE PSYCHOLOGICAL STATES AND BASIC PSYCHOLOGICAL NEEDS OF BASKETBALL REFEREES***Hakan KOLAYIŞ¹, Nurullah ÇELİK², Gülşah HALBIŞ³*¹⁻²*Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Sakarya / Türkiye*³*Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı, Sakarya / Türkiye***ORCID ID: 0000-0001-9448-14631¹, 0000-0003-0220-53443², 0000-0001-5156-2220³**

Öz: Amaç: Bu çalışmanın amacı, Türkiye Basketbol Federasyonunda görev yapan basketbol hakemlerin pozitif psikolojik durumlarının ve temel psikolojik ihtiyaçlarının belirlenmesidir. **Yöntem:** Araştırmaya 39'u kadın (29.49 ± 7.19 years) ve 214'ü erkek (28.53 ± 6.05) olmak üzere toplam 253 kişi katılmıştır. Araştırmada ölçüm araçları olarak, "Kısaltılmış Proaktif Kişilik Ölçeği" (Akin ve ark., 2011), "Öznel Zindelik Ölçeği" (Akin ve ark., 2012), "İyilik Hali Ölçeği" (Akin ve Fidan, 2012) "Öznel Mutluluk Ölçeği" (Akin, 2011) ve "Temel Psikolojik İhtiyaçlar Ölçeği" (Kesici Üre ve ark., 2002) kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin analizinde, tanımlayıcı istatistikler ile Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır. Veriler SPSS 16.0 programında analiz edilmiş ve anlamlılık düzeyi 0.05 olarak belirlenmiştir. **Bulgular:** Araştırmada elde edilen bulgular incelendiğinde, hakemlerin proaktif kişilik, öznel zindelik, psikolojik iyi oluş ve öznel mutluluktan oluşan pozitif psikolojik durumlarının temel psikolojik ihtiyaçlar ölçeğinin tüm alt boyutlarıyla pozitif yönde anlamlı ilişkiler kurduğu tespit edilmiştir (p<0.05). Ayrıca hakemlerin yaşı ile temel psikolojik ihtiyaçlar ölçeğinin yeterlik (r: -160; p<0.05) ve ilişkili olma (r: -170; p<0.05) alt boyutlarıyla negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. **Sonuç:** Sonuç olarak, hakemlerin temel psikolojik ihtiyaçlarının artmasıyla birlikte, pozitif psikolojik durumlarında da bir artışın olduğu tespit edilmiştir. Bu da, hakemlerin daha özerk, daha yeterli ve sosyal olarak daha fazla ilişkiler kurma ihtiyacı hissettikleri sonucunu ortaya çıkarmıştır.

Anahtar Kelimeler: Basketbol, Hakem, Pozitif Psikoloji, Temel Psikolojik İhtiyaç

Abstract: Purpose: The purpose of the study was to determine the positive psychological states and basic psychological needs of basketball referees working in the Turkish Basketball Federation. **Methods:** A total of 253 participants 39 of whom were women (29.49 ± 7.19 years) and 214 men (28.53 ± 6.05) participated in the study. As a measuring tool in the study, "Shortened Proactive Personality Scale" (Akin et al., 2011), "Subjective Vitality" (Akin, 2011), Flourishing Scale (Akin ve Fidan, 2012) and Subjective Happiness Scale (Akin et al., 2012) and "Basic Psychological Needs Scale" developed by Deci and Ryan (2000) and adapted to Turkish by Kesici Üre et al. (2002) were used. In the analysis of the obtained data Pearson correlation analysis with descriptive statistics was used. The data were analyzed in the SPSS 16 program and the level of significance was accepted as 0.05. **Findings:** When the findings obtained from the study were examined, the positive psychological states of the basketball referees was found to be positively correlated with the proactive personality, psychological well-being, subjective well-being and subjective happiness and the autonomy, competence and relatedness dimensions of the basic psychological needs scale (p<0.05). In addition, there was a significant negative correlation between the age of referee and competence (r: -160; p<0.05) and the relatedness (r: -170; p<0.05) sub-scale of basic psychological needs scale. **Conclusion:** In conclusion, it was determined that the positive psychological states of the referees increase, the basic psychological needs of referees increase as well. Thus, they need to feel more autonomous, more adequate and to establish more social relationships.

Key Words: Basketball, Referee, Positive Psychology, Basic Psychological Need

Doi: 10.17363/SSTB.2018.29.11

- (1) **Sorumlu Yazar:** Nurullah ÇELİK, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Sakarya / Türkiye, nurullahc@sakarya.edu.tr, **Geliş Tarihi / Received:** 22.09.2018, **Kabul Tarihi / Accepted:** 17.12.2018, **Makalenin Türü:** Type of article (Araştırma – Uygulama / Research -Application) **Çıkar Çatışması / Conflict of Interest:** Yok / None **Etik Kurul Raporu/ Ethics Committee:** Yok / None

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Issue: 29 Fall Winter Semester Year: 2018

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim – Kasım – Aralık Sayı: 29 Güz Kış Dönemi Yıl: 2018

ID:414 K:397

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

GİRİŞ

Son yıllarda psikologlar; yaratıcılık, sevgi, keyif/haz ve gelişim kapasitesi gibi insan olmanın ana unsurlarının araştırmacılar tarafından göz ardı edildiğini ifade ederek pozitif odaklı çağrılar yapmıştır. Nitekim pozitif sosyal bilimlerin temellerinin inşa edilmesine bu çağrıların yol açtığı ileri sürülebilir (Gillham ve Seligman, 1999: 163-164).

Pozitif psikolojik durumlar akademik literatürde oldukça dikkat çekmeye başlayan ve bilim insanların üzerine çalışmalar yapmış oldukları ve yapmaya devam ettikleri önemli konular arasında yer almaktadır. Pozitif psikoloji yaşam memnuniyetini arttırmaya hedeflerken, yaşamın verimsiz ve anlaşılmamaya başladığı andan itibaren ortaya çıkan hastalıkları önlemeyi vaat eden; “pozitif öznel deneyim, pozitif bireysel özellik ve pozitif kurum bilimidir” (Snyder ve Lopez, 2007: 3; Seligman ve Csikszentmihalyi, 2000: 5). Pozitif psikolojinin amacı, psikolojinin yaşam içerisinde olumsuz etkenleri iyileştirme çabasını, pozitif nitelikleri geliştirmeye sevk edecek bir dönüşümü harekete geçirmeye başlamaktır (Seligman, 2002: 3; Seligman ve Csikszentmihalyi, 2000: 5).

Öznel zindelik kavramı öz-belirleme kuramına (Deci ve Ryan, 2000: 227–268) dayanan, pozitif psikoloji için son derece önemli olan ve pozitif psikolojinin temel unsurları

olan öznel mutluluk ve iyi olmanın yordayıcılarından ve bunun yanında ise bireyde olması gereken önemli özellik olarak karşımıza çıkmaktadır (Akın, 2012: 404-410; Ryan ve Frederick, 1997: 529-565). Olumlu duygulardan biri olan öznel zindelik, hareketli olmak ve canlılık duygularıyla beraber ortaya çıkan öznel deneyimler olarak ifade edilebilir (Ryan ve Frederick, 1997: 529-565).

Psikoloji literatüründe mutluluk kavramı “öznel iyi oluş” olarak ele alınır (Süler, 2016: 3). Diener (2000)’e göre, öznel iyi oluş bireyin kendine ve yaşamına dair kendi değerlendirmesi olarak tanımlanmaktadır. Öznel iyi oluş bilişsel ve duyuşsal olarak iki boyutta ele alınmaktadır. Bilişsel boyutu bireyin yaşam doyumunu, duyuşsal boyutu olumlu duygulanım ve olumsuz duygulanım olarak ifade edilmektedir (Diener, 2000: 34-35). Öznel iyi oluşun duyuşsal boyutu olan olumlu duygulanım neşe, enerjik olma, kararlı olma, heyecan, heves, istekliliği; olumsuz duygulanım ise üzüntü, kaygı, öfke, kin gibi olumsuz duyguların değerlendirmesini içerir (Ben-Zur, 2003: 67).

Psikolojik iyi olma hali kavramsal olarak mutluluk ya da yaşam tatmini gibi öznel iyi olmanın önemli deneysel göstergelerinden farklıdır (Diener, 1984: 542-575). Nitekim Ryff (1989) öznel iyi olmanın “psikolojik iyi olmanın temel yapısını tanımlamak için planlanmadığı”nı belirtmektedir. Ryff (1989) psikolojik iyi olma halini, olumlu ve olumsuz

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences
October - November - December Issue: 29 Fall Winter Semester Year: 2018

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi
Ekim – Kasım – Aralık Sayı: 29 Güz Kış Dönemi Yıl: 2018

ID:414 K:397

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

duyguların ve yaşam tatmininin basit bir birleşiminden çok, yaşam tutumlarından meydana gelen çok faktörlü bir yapı olduğunu söylemektedir.

Proaktivite bireylerin gelecekte karşılaşacakları durumlar henüz ortaya çıkmadan harekete geçerek söz konusu durumları kontrol altına alma veya etkileme çabası ile ilgili bir kavramdır (Çelik ve Topçuoğlu, 2017: 1224).

Proaktif kişilik Webster Tıp sözlüğünde (2002) *“problem oluşturmada önce mevcut durumu kontrol edebilen, uygun hamleyi yapabilen kişi”* olarak tanımlanmaktadır. Proaktif kişiliğe sahip kişilerin girişken, sorumluluk duygusu olan, risk faktörlerini göz önünde bulundurarak doğru yerde ve zamanda risk alabilen, azimli bireyler olarak ifade edilmektedir (Arıcı, 2015: 95). Proaktif kişilikte, davranışların dış etmenlerden uzak bir biçimde iç etmenlerden gelerek yapıldığı düşünülmektedir (Major, Turner ve Fletcher, 2006: 927). Ayrıca proaktif kişiliğe sahip olan bireylerin kendinden kaynaklanmayan dış faktörleri de başarılı bir şekilde yürütüp yönetebilecekleri inançlarının yanı sıra öz güvenleri de yüksektir (Bateman ve Crant, 1993: 103; Çini, 2014: 13; Kim, Cable ve Kim, 2005: 232; Seibert, Crant ve Kraimer, 1999: 416). Proaktif kişiliğe sahip olan bireyler çevresel etmenler tarafından nispeten daha az kısıtlanan ve çevresel değişim ve dönüşüme etki eden kişilerdir. Dolayısıyla yöneticiler, liderler ve genel

olarak insanlar çevrelerini etkileyebilmek adına harekete geçme eğilimleri birbirinden farklıdır. Proaktif kişiler; fırsat arar, inisiyatif alır, harekete geçer ve anlamlı bir değişim yakalayana kadar kararlı bir şekilde çaba sarf ederler (Bateman ve Crant, 1993: 103).

Literatürde ihtiyaç kavramı; *“fizyolojik ve psikolojik dengenin bozulması sonucunda ortaya çıkan eksiklikler”* olarak tanımlanmıştır (Luthans, 1992: 141). Maslow bireylerin ihtiyaçlarını gözlemleyip taksonomi şeklinde ortaya çıkarmıştır. Bu ihtiyaçları bir pramid yaparak kategorize etmiştir. İhtiyaçlar aşağıdan yukarıya doğru sıralandığında; *“fizyolojik ihtiyaçlar, güvenlik, ait olma, sevgi ihtiyacı, saygı ihtiyacı ve kendini gerçekleştirme ihtiyacı”* olarak sıralanmaktadır (Çelikkaleli ve Gündoğdu, 2005: 44).

Öz-belirleme (self-determination), davranışların dış etkilerden (toplum normlarından, grup- örgüt baskılarından vb.) çok, bireyin kişisel inançları ve değer yargılarıyla ortaya çıkması, bireyin kararlarını tek başına vermesi olarak tanımlanmaktadır (Budak, 2000). Öz belirleme kuramının öncüsü olarak 1970’li yıllarda çalışmalara başlayan Edward Deci’dir. Kuramın önemli bir diğer temsilcisi ise Richard Ryan’dır (Cihangir-Çankaya, 2009: 23). Öz belirleme kuramı değişim ve gelişim meyline sahip bireylerin çevreyle etkileşim halinde iken oluşturdıkları bağlara, yaptıkları seçimlere odaklanmaktadır (Deci

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Issue: 29 Fall Winter Semester Year: 2018

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim – Kasım – Aralık Sayı: 29 Güz Kış Dönemi Yıl: 2018

ID:414 K:397

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

ve Ryan, 2002: 271). Öz belirleme kuramında kişilerin özünde tutarlı kişiliğe sahip, psikolojik gelişme meyili olan, hayatlarını bütünleştirmek ve ortaya çıkan engellerin üstesinden gelmek için çaba sarfeden, etkin organizmalar olduğu vurgulanmaktadır (Ryan ve Deci, 2000: 268; Deci ve Ryan, 2002: 271). Bireyin davranışlarının biçimlenmesinde doğuştan getirdikleri bu eğilimlerinin yanı sıra içerisinde yaşadıkları çevrenin özellikleri de önemlidir. Kişilerin içinde bulundukları ortamın özerkliğine dayanak olması ve onların seçim duygusunu yaşamalarını, temel psikolojik ihtiyaçlarını doyurmalarını sağlamaktadır (Deci ve Ryan, 1985: 230; Williams, Frankel, Campbell ve Deci, 2000: 79; Deci, Ryan, Gagne, Lronr, Usunov ve Kornazheva, 2001: 930).

Öz belirleme kuramı, temel psikolojik ihtiyaçlarının ne derecede karşılanması gerektiğinin üzerinde durmaz. Bu ihtiyaçlardan daha çok nasıl doyum sağlanabileceğine odaklanmaktadır. Böylelikle insanlar arasında bu yönde ayırım yapılmaktadır (Deci ve Ryan, 1985: 232; Ferrand, Martinent ve Durmaz, 2014: 104).

Öz-belirleme kuramında, “özerklik” (autonomy), “yeterlik” (competence) ve “ilişkili olma” (relatedness) olarak adlandırılan üç temel psikolojik ihtiyaç yer almaktadır. Öz-belirleme kuramında temel psikolojik ihtiyaçların tüm insanlık için olduğu kabul edil-

mektedir (Deci ve Ryan, 1985: 232; Ryan ve Deci, 2000: 245; Coleman, 2000: 291). Kuram bu ihtiyaçların doyurulması, insanların büyümeleri, bütünleşmeleri, gelişim göstermeleri ve ruh hallerinin iyi olması için gerekli olduğunu ifade eder (Ryan ve Deci, 2000: 245; Andersen, 2000: 269). Bu ihtiyaçlardan özerklik; bireyin kendi seçimlerini yapabilmesi olarak ele alınmaktadır (Andersen, 2000: 269; Williams, Grow, Freedman, Ryan ve Deci, 1996: 115). Yeterlik ihtiyacı, kişinin çevresini etkileme isteği (Kowal ve Fortier, 1999: 355) ve çevreyle etkili bir şekilde etkileşim içinde olma kapasitesidir (Deci ve Ryan, 1985: 233). İlişkili olma ihtiyacı ise bireyin başkaları ile bağlantılı olma ihtiyacıdır (Kowal ve Fortier, 1999: 355). Kişiler çevresiyle etkileşim halinde olduklarında ilişkili olma ihtiyacı karşılanabilir ve sosyal çevreye ait olma duygusuna da karşılayabilir.

Literatür incelediğinde pozitif psikolojik durumlar (Deci ve Ryan, 2000; Ryan ve Frederick, 1997; Akın, 2012; Diener, 2000; Bradburn, 1969; Diener, 1984; Ryff, 1989), proaktif kişilik (Bateman ve Crant, 1993; Çini, 2014; Kim, Cable ve Kim, 2005; Seibert, Crant ve Kraimer, 1999; Yi, 2009), öz belirleme ve temel psikolojik ihtiyaçlar (Deci ve Ryan, 1985; Ryan ve Deci, 2000; Coleman, 2000; Andersen, 2000; Williams, Grow, Freedman, Ryan ve Deci, 1996; Luthans, 1992; Çelikkaleli ve Gündoğdu, 2005; Deci ve Ryan,

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Issue: 29 Fall Winter Semester Year: 2018

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim – Kasım – Aralık Sayı: 29 Güz Kış Dönemi Yıl: 2018

ID:414 K:397

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

2002; Williams, Frankel, Campbell ve Deci, 2000; Deci, Ryan, Gagne, Lronr, Usunov ve Kornazheva, 2001; Ferrand, Martinent ve Durmaz, 2014) ile ilgili birçok çalışmanın yapıldığı gözlemlenmiştir. Bu doğrultuda, bu araştırmanın amacı 2017-2018 basketbol sezonunda Türkiye Basketbol Federasyonu bünyesinde basketbol hakemliği yapan klasman hakemlerinin pozitif psikolojik durumlarının ve temel psikolojik ihtiyaçlarının belirlenmesidir.

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın deseni, katılımcılar, araştırmada kullanılan veri toplama araçları, verilerin toplanması ile verilerin analizi hakkında bilgi verilmiştir.

Araştırma Grubu

Araştırma grubunu Türkiye Basketbol Federasyonunda görev yapan 39 kadın (yaş ort. 29.49 ± 7.18), 214 erkek (yaş ort. 28.53 ± 6.04), A-B-C klasman hakemleri oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Basketbol hakemlerinin pozitif psikolojik durumlarını ve temel psikolojik ihtiyaçlarını belirlemeye yönelik bu çalışmada, “Kısaltılmış Proaktif Kişilik Ölçeği”, “Öznel Zindelik Ölçeği”, “İyilik Hali Ölçeği”, “Öznel Mutluluk Ölçeği” ve “Temel Psikolojik İhtiyaçlar Ölçeği” kullanılmıştır.

Kısaltılmış Proaktif Kişilik Ölçeği

Kısaltılmış Proaktif kişilik ölçeği Bateman ve Crant (1993), tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin, Türkçe uyarlaması ise Akın ve arkadaşları (2011) tarafından yapılmıştır. 10 maddeden oluşan ölçekte, yükselen puanlar proaktivitenin yükseldiğini gösterir. Ölçek 7’li likert (1= Kesinlikle katılmıyorum ve 7= Kesinlikle katılıyorum) tipindedir. Ölçekte ters puanlanan madde bulunmamaktadır.

Öznel Zindelik Ölçeği

Öznel zindelik ölçeği, Ryan ve Frederick (1997) tarafından geliştirilmiş, Türkçeye Akın ve arkadaşları (2012) tarafından uyarlanmıştır. Öznel zindeliği ölçen 7 maddeden oluşan ölçekte yükselen puanlar öznel zindeliğinde yükseldiğini gösterir. Ölçek 7’li likert (1= Benim için hiç geçerli değil ve 7= Benim için tamamen geçerli) tipindedir. Yüksek puanlar yüksek zindeliği gösterir.

İyilik Hali Ölçeği

İyilik Hali Ölçeği, Diener ve arkadaşları (2009) tarafından geliştirilmiş Türkçe uyarlaması ise Akın ve Fidan (2012) tarafından yapılmıştır. Bu ölçek katılımcıların iyilik hali ilişkin algılarını değerlendiren ve bireyin kendisi hakkında bilgi vermesine dayanan bir ölçme aracıdır. Ölçek 7’li likert türünde, 8 maddeden oluşan tek faktörlü bir ölçektir. Puanlar 8 ile 56 arasında değişmektedir. Öl-

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Issue: 29 Fall Winter Semester Year: 2018

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim – Kasım – Aralık Sayı: 29 Güz Kış Dönemi Yıl: 2018

ID:414 K:397

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

çekten alınan yüksek puanlar ilgili bireyin iyilik hali düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir. Araştırmada katılımcıların psikolojik iyi oluş düzeylerinin göstergesi olarak kullanılmıştır.

Öznel Mutluluk Ölçeği

Öznel mutluluk ölçeği Lyubomirsky ve Lepper (1999) tarafından geliştirilmiş Türkçe uyarlaması ise Akın ve Satıcı (2011) tarafından yapılmıştır. Bireylerin hissettiği genel öznel mutluluğu ölçmeyi amaçlayan ölçek 4 maddeden oluşmakta olup, 7'li likert tipi bir ölçme aracıdır. Ölçeğin amacı kişilerin hissettiği genel mutluluğu değerlendirmektir. Ölçekte bulunan 4. madde ters kodlandıktan sonra maddelerin puanları toplanarak toplam bir puan elde edilmektedir. Yüksek puan hissedilen öznel mutluluğun yüksekliğini, düşük puan ise hissedilen öznel mutluluğun düşüklüğünü ifade etmektedir.

Temel Psikolojik İhtiyaçlar Ölçeği

Ölçek Deci ve Ryan (2000) tarafından geliştirilip Kesici Üre ve arkadaşları (2002) tarafından Türkçeye uyarlaması yapılmıştır. Bireyin temel olan psikolojik ihtiyaçlarını tespit etmek amacıyla Türkçeye uyarlanan ölçek 21 madde 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Bunlar: a) Özerklik ihtiyacı, b)Yeterlik ihtiyacı, c) İlişkili olma ihtiyacıdır. Ölçeğin özerklik alt boyuttan toplam puan en yüksek 35, en düşük 7'dir. Puan arttıkça birey daha fazla psiko-

lojik ihtiyacının karşılandığını hissetmekte, düştükçe psikolojik ihtiyaç hissetmektedir. Yeterlik ihtiyacı alt boyutunda toplam puan en yüksek 30, en düşük 6'dır. Yeterlik boyutunda kişinin puanının yüksek olması, kişinin istenilen sonuçlara ulaşmada etkili olması ve çevresiyle baş etmede kendini yeterli hissettiği anlamına gelmektedir. İlişkili olma ihtiyacı alt boyutunda toplam puan en yüksek 40, en düşük 8'dir. Bu ihtiyaç, bireyin yaşamındaki önemli kişilerle yakın ve bağlantılı olmasını ve ilişkilerinde desteği ve doyumunu hissetmesini sağlamaktadır. Bu ölçeğin her bir maddesi bireyin gereksinim duyduğu alanlarla ilgilidir.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın gerçekleştirilebilmesi için Türkiye Basketbol Federasyonu Merkez Hakem Kurulu Başkanlığından gerekli izinler alınmıştır. Ardından Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde görev yapan hakemlere ulaşmak güç olduğu için araştırma soruları online ortama aktarılmıştır. Daha sonra federasyon aracılığıyla araştırma soruları hakemlere ulaştırılıp veriler toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Hakemlerden toplanan yanıtlar SPSS programına aktarılıp verilerin normal dağılım gösterip göstermediğine bakılmıştır. Kolmogorov-Smirnov tekniği ile verilerin normal dağılıma uyup uymadığı incelenmiş ve verilerin

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Issue: 29 Fall Winter Semester Year: 2018

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim – Kasım – Aralık Sayı: 29 Güz Kış Dönemi Yıl: 2018

ID:414 K:397

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. İstatistiksel analiz olarak tanımlayıcı istatistik

ve korelasyon analizi uygulanmıştır. Verilerin SPSS 16.0 paket programı ile yapılmıştır.

BULGULAR

Tablo 1. Basketbol Hakemlerinin Cinsiyete Göre Yaş ve Standart Sapma Değerleri Tablosu

Cinsiyet	N	Min yaş.	Maks yaş	Yaş ort.	SS.
Kadın	39	20	48	29,49	7,189
Erkek	214	19	49	28,53	6,048

Tablo 1'e göre, araştırmaya 39'u kadın (yaş ort 29.49±7.18), 214'ü erkek (yaş ort 28.53±6.04) toplam 253 hakem katılmıştır.

Tablo 2. Basketbol Hakemlerinin Yaş ile Temel Psikolojik İhtiyaçlar ve Pozitif Psikolojik Durumları Arasındaki İlişki Tablosu

		Proaktif kişilik	Psikolojik iyi oluş	Öznel zindelik	Öznel mutluluk	Özerklik	Yeterlik	İlişkili olma
Yaş	r	-,110	,044	,030	-,011	-,060	-,160*	-,170**
	p	,081	,490	,640	,861	,342	,011	,007

p<0.05* p<0.01**

Tablo 2' ye göre yaş ile temel psikolojik ihtiyaçlar ölçeğinin yeterlik (p<0.05) ve ilişkili

olma (p<0.01) alt boyutlarında istatistiksel olarak negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Issue: 29 Fall Winter Semester Year: 2018

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 29 Güz Kış Dönemi Yıl: 2018

ID:414 K:397

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

Tablo 3. Basketbol Hakemlerinin Temel Psikolojik İhtiyaçlar ile Pozitif Psikolojik Durumları Arasındaki İlişki Tablosu

		Özerklik	Yeterlik	İlişkili olma
Proaktif kişilik	r	,251**	,375**	,309**
	p	,000	,000	,000
Psikolojik iyi oluş	r	,145*	,265**	,294**
	p	,021	,000	,000
Öznel zindelik	r	,303**	,260**	,334**
	p	,000	,000	,000
Öznel mutluluk	r	,347**	,334**	,389**
	p	,000	,000	,000

$p < 0.05^*$ $p < 0.01^{**}$

Tablo 3' e göre psikolojik iyi oluş ile özerlik arasında ($p < 0.05$) ve temel psikolojik ihtiyaçlar ile proaktif kişilik, psikolojik iyi oluş, öznel zindelik ve öznel mutluluk arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($p < 0.01$).

SONUÇ

Araştırmaya katılan basketbol hakemlerinin yaşları ile yeterlik ve ilişkili olma ihtiyaçları arasında negatif yönde ilişki tespit edilmiştir. Başka bir deyişle hakemlerin yaşları arttıkça yeterlik ve ilişkili olma duygularının azaldığı söylenebilir. Williams, Gagne, Ryan ve Deci (2002)'ye göre yeterlik duygusunu sahip olan bireyler, hedeflerine başarılı bir şekilde ulaşabileceklerine inanmaktadırlar. Buradan hareketle araştırmamıza katılan basketbol hakemlerinin yeterlik ihtiyaçlarına erken yaşlarda

ulaştıkları için artan yaşla beraber bu ihtiyaçlarında azalma görülmüş olacağı şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmamıza katılan hakemlerin yaşları ile ilişkili olma ihtiyaçları arasında negatif yönde ilişkinin olması, hakemlerin yaşları arttıkça sosyal ilişkiler kurma ihtiyacından uzaklaşmış olabileceği şeklinde düşünülebilir.

Araştırmaya katılan basketbol hakemlerinin temel psikolojik ihtiyaçlar ile proaktif kişilik, psikolojik iyi oluş, öznel zindelik ve öznel mutluluk arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Araştırmaya katılan basketbol hakemlerimizin proaktif kişilik ve temel psikolojik ihtiyaçlar açısından incelediğimizde proaktif kişilik özelliğine sahip bireylerin temel psikolojik ihtiyaçlarının da arttığı söylenebilir. Bunun sebebi olarak proaktif kişiliğe sahip bireylerin iş hayatlarında beklentilerini

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Issue: 29 Fall Winter Semester Year: 2018

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim – Kasım – Aralık Sayı: 29 Güz Kış Dönemi Yıl: 2018

ID:414 K:397

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

kendi başlarına karşılamaya eğilimli olmaları gösterilebilir. Nitekim araştırma bulguları da bu görüşü destekler niteliktedir. Ashford ve Black (1996) yaptıkları bir araştırma da, proaktif kişilerin işlerindeki performanslarının daha yüksek olduğunu saptamışlardır. Başka bir çalışmada ise Grant ve Ashford (2008) proaktif kişiliğe sahip bireylerin iş yaşantılarında ve iş hayatının getirdiği sorumluluklarda kendini yönlendirme yeteneğine sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan basketbol hakemlerinin psikolojik iyi oluş ve temel psikolojik ihtiyaçları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Alan yazını incelendiğinde psikolojik iyi olma, sosyo-ekonomik statü açısından kişilerin *“kendini kabul”, “yaşam amacı”, “çevresel hakimiyet”, “bireysel gelişim”* boyutları ile ilişkili olduğu görülmüştür (Ryff ve ark., 1999). Bununla beraber Ryff ve Singer (1996) *“yaşam amacı”, “bireysel gelişim”* boyutları ile ilişki bulmuşlardır. Psikolojik iyi olma ile yapılan çalışmalarda sosyo-ekonomik statü kişilerin iyi olma durumu için kaynakların belirgin kullanımını arttırdığı söylenebilir. Araştırmaya katılan basketbol hakemlerinin sosyo-ekonomik statüleri açısından bulunduğu konum, sosyal çevre, bireysel gelişimlerini etkileyebileceği söylenebilir.

Araştırmadaki basketbol hakemlerinin öznel zindelik ve temel psikolojik ihtiyaçlarını in-

celediğimizde pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Hakemlerin öznel zindeliği ve mutluluk seviyesi arttıkça kendini daha yeterli hissetme ihtiyacı, kendi eylemlerini gerçekleştirebilme ve çevresiyle etkileşim kurma ihtiyacının da arttığını söylemek mümkün olabilir. Nitekim literatür incelendiğinde bireylerin temel psikolojik ihtiyaçlarını doyurduğunda iyi olma düzeylerinin de yükseldiğini gösteren çalışmalar mevcuttur (Williams ve ark., 2000; Deci ve Ryan, 2000). Deci ve arkadaşları (2001) ise temel psikolojik ihtiyaçların doyurulmasının iyi olma için gerektiğini ve tam bir ihtiyaç doyumunun iyi olmayla ilişkili olduğu sonucuna varmışlardır. Ayrıca ilgili alan yazın incelendiğinde işlerinde mutlu olan kişilerin mutsuz olanlarla karşılaştırıldığında, mutlu kişilerden oluşan bir ortamda görevlerini yapan bireylerin daha fazla sosyal becerilere sahip olma ihtiyacı hissettikleri, çatışma durumunda daha kolay anlaşmaya varma eğiliminde oldukları ve daha samimi sosyal ilişkiler kurma ihtiyacına sahip oldukları ifade edilmiştir (Güllü, 2018).

Sonuç olarak, pozitif psikolojik durumlarındaki artış ile hakemlerin temel psikolojik ihtiyaçlarında da bir artışın olduğunu göstermiştir. Daha açık bir şekilde ifade etmek gerekirse, pozitif psikolojik durumlar olan proaktif kişilik, psikolojik iyi oluş, öznel zindelik ve öznel mutluluk düzeylerindeki artış, hakemlerin daha özerk, daha yeterli ve sosyal olarak

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Issue: 29 Fall Winter Semester Year: 2018

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 29 Güz Kış Dönemi Yıl: 2018

ID:414 K:397

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

daha fazla ilişkiler kurma ihtiyacını ortaya çıkardığı tespit edilmiştir.

KAYNAKÇA

AKIN, A., (2011). Öznel Mutluluk Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması. Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 21(21): 65-77

AKIN, A., FİDAN, M., (2012). The Validity and Reliability of the Turkish Version of The Flourishing Scale. Paper Presented at the 3rd International Conference on New Trends in Education and Their Implications (ICONTE-2012), April, 26-28, Antalya, Turkey

AKIN, A., ABACI, R., KAYA, M., ARICI, N., (2011). Kısaltılmış Proaktif Kişilik Ölçeğinin (KPÖ) Türkçe Formunun Geçerlik ve Güvenirliliği. In ICES11 International Conference On Educational Sciences, June, 22-25

AKIN, A., SATICI, S.A., ARSLAN, S., AKIN, Ü., KAYIS, A.R., (2012). The Validity and the Reliability of the Turkish Version of the Subjective Vitality Scale (SVS). Paper presented at the 4th World Conference on Educational Sciences, February, 2-5, Barcelona, Spain

ANDERSEN, S., (2000). Fundamental Human Needs: Making Social Cognition

Relevant. Psychological Inquiry, 11, (4): 269-276

ARICI, N., (2015). Proaktivite. Pozitif Psikoloji I. Akın, A., Akın, Ü., (Ed). Ankara: Nobel Yayıncılık

ASHFORD, S.J., BLACK, J.S., (1996). Proactivity during organizational entry: The role of desire for control. Journal of Applied Psychology, 81(2): 199

BATEMAN, T., CRANT, J.M., (1993). The Proactive Component of Organizational Behavior: A Measure and Correlates, Journal of Organizational Behavior. 14(2): 103-118

BEN-ZUR, H., (2003). Happy Adolescents: The Link between Subjective Well-Being, internal Resources and Parental Factors. Journal of Youth and Adolescence, 32(2): 67-79

BUDAK, S., (2000). Psikoloji Sözlüğü. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları

ÇELİK, E., TOPÇUOĞLU, P., (2017). Proaktif kişiliğin öznel zindelik ile merak arasındaki ilişkide aracılık etkisi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 17 (3): 1221-1240

ÇELİKKALELİ, Ö., GÜNDOĞDU, M., (2005). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences
October - November - December Issue: 29 Fall Winter Semester Year: 2018

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim – Kasım – Aralık Sayı: 29 Güz Kış Dönemi Yıl: 2018

ID:414 K:397

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

Psikolojik İhtiyaçları. İnönü Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi, 6(9): 43-53

CİHANGİR-ÇANKAYA, Z., (2009). Özerk-
lik Desteği, Temel Psikolojik İhtiyaç-
ların Doyumu ve Öznel İyi Olma: Öz-
Belirleme Kuramı. Türk Psikolojik Da-
nışma Ve Rehberlik Dergisi.4(31): 23-31

ÇİNİ, P.E., (2014). Yönetici ve Çalışanların
Proaktif Kişilik Özellikleri ve
İlişkisel Bağımlı Benlik Düzeylerinin
Karşılaştırılması. Yayınlanmamış Yük-
sek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü

COLEMAN, P., (2000). Aging and the Sat-
isfaction Psychological Needs. Psycho-
logical Inquiry, 11 (4): 291-294

DECI, E.L., RYAN, R.M., (1985). Intrinsic
Motivation and Self-Determination in
Human Behavior. New York: Plenum
Press

DECI, E. L., RYAN, R.M., (2002). Handbook
of Self-Determination Research. Roches-
ter: University Of Rochester Press

DECI, E., RYAN, R., (1985). The General
Causality Orientations Scale: Self Deter-
mination in Personality. Journal of Re-
search in Personality, 19, 109-134

DECI, E., RYAN, R., (2000). The “What”
And “Why” of Goal Pursuits: Human

Needs and the Self Determination of Be-
haviour. Psychological Inquiry, 11 (4):
227-269

**DECI, E., RYAN, R., GAGNE, M, LRONR,
D., USUNOV, J., KORNAZHEVA, B.,
(2001).** Need Satisfaction, Motivation
and Well-Being in the Work Organiza-
tions of a Former Eastern Bloc Country:
A Cross-Cultural Study of Self Determi-
nation. Personality and Social Psychol-
ogy Bulletin, 27 (8): 930-942

**DIENER, E., WIRTZD., TOV W., KIM-PRI-
ETO C., CHOI. D., OISHI S. BISWAS-
DIENER, R., (2009).** New Measures of
Well-being: Flourishing and Positive and
Negative Feelings. Social Indicators Re-
search, 39, 247- 266

DIENER, E., (2000). Subjective Well-Being:
The Science of Happiness and Proposal
for National Index. American Psycholo-
gist, 55: 34-43

**FERRAND, C., MARTINENT, G.,
DURMAZ, N., (2014).** Psychological
Need Satisfaction and Well-Being in
Adults aged 80 Years and Older Living in
Residential Homes: Using a Self-Deter-
mination Theory Perspective. Journal of
Aging Studies, 30, 104-111

**GILLHAM, J.E., SELIGMAN, M.E.P.,
(1999).** Footsteps on the Road to a Posi-

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Issue: 29 Fall Winter Semester Year: 2018

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 29 Güz Kış Dönemi Yıl: 2018

ID:414 K:397

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

tive Psychology. Behaviour Research and Therapy, 37, 163-173

GRANT, A.M., ASHFORD, S.J., (2008). The Dynamics of Proactivity at Work. Research in Organizational Behavior, 28, 3-34

GÜLLÜ, S., (2018). Spor İşletmelerinde Çalışan Mutluluğu. International Journal of Social Sciences and Education Research, 4(3): 547-559

KIM, T.Y., CABLE, D.M., KIM, S.P., (2005). Socialization Tactics, Employee Proactivity and Person-Organization Fit. The Journal of Applied Psychology, 90(2), 232-241

KOWAL, J. FORTIER, M., (1999). Motivational Determinants of Flow: Contributions from Self Determination Theory. Journal of Social Psychology, 139 (3), 355-369

LUTHANS, F., (1992). Organizational Behavior, Sixth Edition, New York: Mc Graw Hill. Inc., 114

LYUBOMIRSKY, S., LEPPER, H.S., (1999). A Measure of Subjective Happiness: Preliminary Reliability and Construct Validation. Social Indicators Research, 46, 37-155

MAJOR, D.A., TURNER, J.E., FLETCHER, T.D., (2006). Linking Proactive Personality and the Big Five to Motivation to Learn and Development Activity. Journal of Applied Psychology, 91(4): 927

RYAN, R.M., FREDERICK C., (1997). On Energy, Personality and Health: Subjective Vitality as a Dynamic Reflection of Well-Being. Journal of Personality, 65, 529-565

RYFF, C.D., MAGEE, J.W., KLING, C.K., WING, H.E., (1999). Forging Macro-Micro Linkages in the Study of Psychological Well-Being. The Self and Society in Aging Processes. (Editör: Ryff, C.D., Magee, J.W.), Springer Publishing Company, New York, 245-280

RYFF, C.D., SINGER, B., (1996). Psychological Wellbeing: Meaning, Measurement and Implications for Psychotherapy Research. Psychotherapy and Psychosomatics, 65, 14-23

SELIGMAN, M.E.P., (2002). Positive Psychology, Positive Prevention and Positive Therapy. Handbook of Positive Psychology, 2 (2002): 3-12

SELIGMAN, M.E.P., CSIKSZENTMIHALYI, M., (2000). Positive Psychology an Introduction. American Psychologist Association, 55, 5-14

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Issue: 29 Fall Winter Semester Year: 2018

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim – Kasım – Aralık Sayı: 29 Güz Kış Dönemi Yıl: 2018

ID:414 K:397

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

SIEBERT, S.E., CRANT, J.M., KRAIMER, M.L., (1999). Proactive Personality and Career Success. Journal of Applied Psychology, 84(3): 416–427

SNYDER, T.R., LOPEZ, P.J., (2007). Positive Psychology the Scientific and Practical Explorations of Human Strengths. California: Sage Publications, Inc. (<https://tr.scribd.com/doc/209342222/Positive-Psychology>)

SÜLER, M., (2016). Akıllı Telefon Bağımlılığının Öznel Mutluluk Düzeyine Etkisinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü

WILLIAMS, G.G., GAGNÉ, M., RYAN, R.M., DECI, E.L., (2002). Facilitating Autonomous Motivation for Smoking Cessation. Health Psychology, 21(1): 40

WILLIAMS, G., FRANKEL, B., CAMPBELL, D., DECI, E., (2000). Research on Relationship-Centered Care and Healthcare Outcomes from the Rochester Biopsychosocial Program: A Self-Determination Theory Integration. The Journal of Collaborative Family Healthcare, 18 (1): 79-91

WILLIAMS, G., GROW, V., FREEDMAN, Z., RYAN, R., DECI, E., (1996). Motivational Predictors of Weight Loss and Weight-Loss Maintenance. Journal of Personality and Social Psychology, 70 (1): 115-126

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Issue: 29 Fall Winter Semester Year: 2018

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim - Kasım - Aralık Sayı: 29 Güz Kış Dönemi Yıl: 2018

ID:414 K:397

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

EXTENDED ABSTRACT

Introduction: In recent years psychologists have claimed that essential qualities of being human such as creativeness, love, pleasure and development capacity have been ignored by investigators and they have requested investigation of positive psychological states. Indeed, it can be claimed that such requests have led to building of the foundation of positive social sciences (Gillham and Seligman, 1999: 163-164). Positive psychology is a “positive subjective experience, positive personal traits and positive institutions”, which promises to prevent illnesses which occur when life starts to become unproductive and incomprehensible while aiming to increase satisfaction in life (Snyder and Lopez, 2007: 3; Seligman and Csikszentmihalyi, 2000: 5). In this context, some concepts are relevant. Firstly based on the self-determination theory (Ryan and Deci, 2000: 227–268), subjective vitality appears as one of the predictors of subjective happiness and well-being which are very important for and essential elements of positive psychology and as an important personal trait (Akin, 2012: 404-410; Ryan and Frederick, 1997: 529-565). Happiness as a concept is considered as “subjective well-being” in psychology literature (Süler, 2016: 3). According to Diener (2000), subjective well-being is a person’s cognitive and affective evaluations of his or her life’. Proactive personality is defined as “*a person who can control the current situation and take the right action before a problem occurs*” in Webster Medical Dictionary (2002). People with a proactive personality are defined as outgoing, responsible and determined people who can take risks at the right place and at the right time taking into account risk factors (Arıcı, 2015: 95). In the literature need is defined as “*a person’s want or feeling of deficiency, caused by a physiological and psychological imbalance*” (Luthans, 1992: 141). Needs are referred to as basic psychological needs in the literature. Autonomy, competence and relatedness are the three basic psychological needs (Deci and Ryan, 1985; Ryan and Deci, 2000; Coleman, 2000). Self-determination is defined as the ability to think and act not based on external factors (society norms, group-organization pressure etc.) but on personal beliefs and values and to take his/her own decisions (Budak, 2000). **Aim:** The purpose of the study was to determine positive psychological states and basic psychological needs of basketball referees working in the Turkish Basketball Federation in the 2017-2018 basketball season. **Method:** The study group consists of 214 male (mean age 28.53 ± 6.04) and 39 female (mean age 29.49 ± 7.18) class A-B-C referees working in the Turkish Basketball Federation. “Abbreviated Proactive Personality Scale”, “Subjective Happiness Scale”, “Subjective Vitality Scale” “Flourishing Scale” and “Basic Psychological Needs Scale” were used as measurement

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Issue: 29 Fall Winter Semester Year: 2018

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim – Kasım – Aralık Sayı: 29 Güz Kış Dönemi Yıl: 2018

ID:414 K:397

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

tools in the study. The Abbreviated Proactive Personality Scale was developed by Bateman and Crant (1993). The Scale was adapted into Turkish by Akın et al. (2011). The scale consists of 10 items and higher scores mean higher proactivity. It is a 7 point Likert scale. The Subjective Vitality scale was developed by Ryan and Frederick (1997) and adapted into Turkish by Akın et al (2012). The scale consists of 7 items which measure subjective vitality and higher scores mean increased subjective vitality. It is a 7 point Likert scale. The Subjective Happiness scale was developed by Lyubomirsky and Lepper (1999) and the Turkish version was developed by Akın (2011). The scale consists of 4 items which aim to measure general subjective happiness of people and it is a 7 point Likert scale. The Flourishing Scale was developed by Diener et al. (2009) and adapted into Turkish by Akın and Fidan (2012). This is a 7 point Likert Scale with 8 items. Scale Scores range between 8 and 56. Necessary permissions were obtained from the Central Referee Commission of the Turkish Basketball Federation to conduct the study. Then since it was difficult to contact with the referees working in different regions in Turkey, study questions were published online. The study questions were sent to the referees by the federation and data was collected. Answers of the referees were entered in the SPSS program to see whether data had a normal distribution. Normality of distribution of data was checked using Kolmogorov-Smirnov technique and it was determined that the data had a normal distribution. Descriptive statistics and correlation analysis were used as statistical analyses. Data was analyzed with SPSS 16 program. **Findings:** A total of 253 referees were included in the study, 39 of whom were female with a mean age of 29.49 and 214 of whom were male with a mean age of 28.53. A statistically positive significant correlation was found between basic psychological needs and proactive personality, psychological well-being, subjective vitality and subjective happiness ($p<0.05$). A negative significant correlation was found between the age of basketball referees and needs for competence and relatedness ($p<0.05$). In other words, it can be said that with increasing age, competence and relatedness for referees decrease. A positive significant correlation was found between basic psychological needs and proactive personality, psychological well-being, subjective vitality and subjective happiness. When we look at proactive personality and basic psychological needs, it can be concluded that people with a proactive personality have increased levels of basic psychological needs. A positive significant correlation was found between psychological well-being and basic psychological needs. On the other hand, a positive significant correlation was found between subjective vitality and basic psychological needs of the basketball referees included in our study. It can be concluded that as the referees' subjective vitality, i.e. happiness increases their need to be more competent, to be able to act independently

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

October - November - December Issue: 29 Fall Winter Semester Year: 2018

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Ekim – Kasım – Aralık Sayı: 29 Güz Kış Dönemi Yıl: 2018

ID:414 K:397

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

and communicate with others also increase. **Conclusion:** In conclusion, it was determined that as the positive psychological states of the referees increase, the basic psychological needs of referees increase as well. To say more precisely, along with the increase in the levels of positive mental states such as proactive personality, psychological well-being, subjective vitality and subjective happiness of the referees means that they need to feel more autonomous, more adequate and to establish more social relationships.